

Zápis ze zasedání Rady vlády ČR pro lidská práva

14. února 2002

Přítomni:

Členové Rady:

zástupkyně předsedy Rady Andrea Baršová, Jaroslav Müllner, Libuše Šilhánová, Pavla Boučková, Ivan Dejmal, Pavel Dušek, Karel Holomek, František Lízna, Kumar Vishwanathan, Alois Cihlář

Stálí zástupci:

Lenka Arnoštová, Pavel Rotyka, Hana Vejborná, Mirko Berný, Jan Wunsch, Daniela Světlíková, Josef Kořenek, Karel Hejč

Hosté a jiné pověřené osoby, sekretariát Rady:

Petr Uhl, Anna Šabatová, Ladislav Zamboj, Dagmar Zelenková, Josef Vavrek, Veronika Pastrňáková, Petra Burčíková, Martina Štěpánková, Michal Vajrauch.

Omluveni:

Miroslav Fuchs, Anton Otte.

Jednání řídila zástupkyně předsedy Rady Andrea Baršová. V úvodu omluvila místopředsedu vlády Pavla Rychetského, který se nemohl zúčastnit ani části zasedání, neboť byl na zasedání v poslanecké sněmovně.

Zároveň přivítala nového člena Rady za MO Josefa Vavreka a jeho stálou zástupkyni Barboru Bernatovou, Petra Uhla, předsedu Výboru proti mučení, Jana Bártu, předsedu Výboru pro práva cizinců a Ladislava Zamboje, člena Výboru proti mučení. Dále uvítala hosty Annu Šabatovou a Viktoru Kučeru z kanceláře VOP, kteří se zasedání zúčastnili zejména kvůli bodu 2. programu, a Dagmar Zelenkovou z MPSV.

Andrea Baršová dále informovala o podnětech, které Rada schválila na zasedání dne 29. listopadu 2001: dne 28. ledna 2002 usnesením č. 117 vláda schválila podnět k obchodu s lidmi; podnět k zákonu o státním občanství byl na žádost MV zaslán do meziresortního připomínkového řízení.

1. Návrhy statutu a jednacího řádu Výboru pro práva cizinců

Jan Bárta seznámil přítomné s oběma návrhy a poukázal na rozdíly v porovnání se statutem a jednacím řádem Rady.

Po krátké diskusi byly oba návrhy s minimálními technickými úpravami jednohlasně přijaty.

2. Podnět Výboru proti mučení k institutu vyhošťovací vazby

Úvodní slovo přednesl Petr Uhl. Vysvětlil, že podnět sestává ze dvou částí, z nichž část A směřuje ke změně právní úpravy institutu vyhošťovací vazby a část B k zajištění jednotného výkladu ustanovení trestního zákona o ukládání trestu vyhoštění a ustanovení trestního řádu o vyhošťovací vazbě.

Alois Cihlár (MS) uvedl, že z legislativně technických důvodů nelze termín obsažený v návrhu usnesení vlády považovat za reálný. V souvislosti s potřebou sjednotit výklad ustanovení trestního zákona a řádu o trestu vyhoštění a vyhošťovací vazbě informoval, že ministr spravedlnosti požádal Nejvyšší soud o stanovisko ve věcech práva na nutnou obhajobu a častých změn totožnosti vyhošťovaných osob a také ve věci vlivu řízení o azyl na možnost výkonu trestu vyhoštění. Nejvyšší soud tyto stanoviska ještě nevydal. Do konce roku 2002 má ministr spravedlnosti vládě předložit návrh věcného záměru rekodifikace trestního řádu a Alois Cihlár proto navrhl, aby se k návrhům na změnu právní úpravy institutu vyhošťovací vazby obsaženým v části A podnětu přihlédlo při přípravě tohoto věcného záměru. Tento návrh odůvodnil potřebou zachovat logickou strukturu právní úpravy, která by neměla být narušena náhodnými podněty.

Radim Bureš (MV) konstatoval, že úprava a upřesnění podmínek výkonu trestu vyhoštění a vyhošťovací vazby je bezesporu žádoucí a podpořil návrh Aloise Cihláře, aby se tyto otázky řešily v rekodifikaci trestního řádu. Naopak podle názoru Anny Šabatové je potřeba jasné právní úpravy alespoň v oblasti stanovení maximální délky trvání vyhošťovací vazby a práva na nutnou obhajobu natolik naléhavá, že by se nemělo čekat až na rekodifikaci trestního řádu, která se připravuje již řadu let a ke konci roku 2002 má být vládě předložena pouze její věcný záměr.

Alois Cihlár navrhl změnu textu bodu II. návrhu usnesení vlády tak, aby se ministři spravedlnosti uložilo, aby ve spolupráci s ministrem vnitra vzal podnět Rady v úvahu při přípravě rekodifikace trestního řádu.

Tento návrh byl přijat devíti hlasy při sedmi hlasech proti a jedné abstenci.

Celý podnět výboru proti mučení s výše uvedenou změnou byl přijat šestnácti hlasy při jedné abstenci.

Po projednání tohoto bodu odešli Jaroslav Müllner (MŠMT) a Jiří Krump. Zasedání se tak dále zúčastnilo patnáct členů anebo stálých zástupců členů Rady s hlasovacím právem.

3. Podnět Výboru proti mučení k návrhu na změnu zákona č.169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

Veronika Pastrňáková stručně shrnula, že předložený podnět již Rada i vláda projednala, avšak s neuspokojivými výsledky. Proto se po dohodě předsedy Rady a ministra spravedlnosti znovu předkládá Radě jako návrh jejího usnesení směřující k ministru spravedlnosti a podle rozhodnutí Výboru v původním znění beze změn.

Alois Cihlář upozornil, že ministerstvo spravedlnosti zná pouze dva způsoby jak zvýšit minimální ubytovací plochu na jednoho odsouzeného. Je možné buď zvýšit kapacitu věznic, což představuje nemalé finanční nároky, anebo snížit počty uložených nepodmíněných trestů odnětí svobody, což by mělo být výsledkem změny trestní politiky. Tato cesta již byla nastoupena rozsáhlou novelizací trestního řádu a přijetím zákona o probační a mediační službě. S novelizací zákona o výkonu trestu odnětí svobody ministerstvo spravedlnosti nepočítá.

Petra Burčíková informovala o opětovném projednávání podnětu ve Výboru a o možnosti zavedení přechodného období, během kterého se bude minimální ubytovací plocha zvyšovat až dosáhne cílový stav. Takový postup by odpovídal nastoupenému trendu snižování počtu vězněných osob od roku 2000. Pavla Boučková podotkla, že analytický materiál ministerstva spravedlnosti o účinnosti zákona o výkonu trestu odnětí svobody předložený vládě na základě tohoto podnětu Rady, nelze považovat za splnění uloženého úkolu, protože neobsahoval žádnou analýzu, ale spíše polemiku s návrhy obsaženými v podnětu.

Po rozpravě byl podnět v předloženém znění přijat deseti hlasy při 3 hlasech proti a dvou abstencích.

Po projednání tohoto bodu odešel Stanislav Penc. Zasedání se tedy dále zúčastnilo 14 členů anebo stálých zástupců členů s hlasovacím právem.

4. Podnět Výboru proti mučení ke zřízení vládního výboru pro dohled nad zadržováním v místech, kde jsou umístěny osoby zbavené svobody nebo osoby, jejichž svoboda je omezena.

Úvodní slovo, ve kterém shrnul obsah podnětu, přednesl Petr Uhl. Pavla Boučková upozornila na potřebu lépe definovat zařízení, na které by se podle návrhu měla vztahovat působnost výboru pro dohled nad zadržováním. Měly by to být jednak zařízení, kde jsou drženy osoby zbaveny svobody nebo omezené na svobodě na základě úředního rozhodnutí a jednak zařízení, kde jsou drženy osoby, jejichž svoboda není žádným rozhodnutím omezena, avšak kde vzhledem k postavení držených osob se může vyskytnout zneužití jejich závislosti na personálu. Podle názoru Pavly Boučkové by jednou z hlavních kompetencí výboru pro dohled nad zadržováním mělo být definování podmínek zadržování nebo jednání, které by mělo být považováno za mučení či nelidské nebo ponižující zacházení nebo trestání. Navrhuje podnět vrátit Výboru k přepracování.

Lenka Arnoštová (Mzd) se k tomuto návrhu připojila a upozornila, že za současné situace nelze počítat s možností navštěvovat zdravotnická zařízení, která by měla spadat do působnosti výboru pro dohled nad zadržováním, v kteroukoliv dobu, zejména s ohledem na možná karanténní opatření. Dále upozornila na rozpor mezi navrhovaným oprávněním výboru pro dohled nad zadržováním nahlížet do dokumentace zadržovaných osob a příslušnými ustanoveními zákona o péči o zdraví lidu o osobách oprávněných nahlížet do zdravotnické dokumentace.

Petr Uhl reagoval upozorněním, že Výbor nemá personální vybavení na to, aby provedl právní analýzu a identifikoval všechny právní předpisy, které by v souvislosti se zřízením výboru pro dohled nad zadržováním bylo nutno novelizovat. Takovou analýzu by musely vypracovat příslušné resorty.

Alois Cihlář uvedl, že ministerstvo spravedlnosti, ani vězeňská služba nejsou proti tomuto druhu kontroly, avšak za předpokladu, že to bude kontrola nezávislá. Tento požadavek podle něj výbor pro dohled nad zadržováním v navržené podobě nesplňuje, protože má být financován i zřízen vládou.

Po rozpravě byl k hlasování předložen návrh vrátit podnět Výboru k přepracování ve smyslu připomínek vznesených v rozpravě. Tento návrh byl přijat osmi hlasy při jednom hlasu proti a pěti abstencích.

5. Podnět Výboru proti mučení ke změně právní úpravy důvodů vazby nemocných osob, těhotných žen a žen s malými dětmi a některých podmínek výkonu vazby

Obsah a cíle podnětu stručně shrnul Petr Uhl. Dagmar Zelenková (MPSV) však namítla, že v předloženém znění tento podnět nerespektuje zásadu rovnosti žen a mužů a proto by měl být před projednáním v Radě předložen ke stanovisku Výboru pro odstranění všech forem diskriminace žen.

Tento návrh byl jednomyslně přijat.

Různé

Na návrh Pavly Boučkové Rada jednomyslně schválila jmenování Ing. Michaely Svobodové členkou Výboru pro práva dítěte.

Zapsala: Petra Burčíková

V Praze dne 6. března 2002